

De universiteit inventariseert haar academisch erfgoed

Een atlas uit 1650 en een computer van f100.000,-

Andere universiteiten hebben botanische tuinen en eeuwenoude collecties in bibliotheken. Maar heeft een jonge universiteit als de UT ook dit zogenaamde academisch erfgoed? Jazeker, zo blijkt uit een inventarisatie in opdracht van het college. In de bibliotheek ligt bijvoorbeeld een geïllustreerde atlas uit 1650 en op de zolder van Carré staat een computer uit 1964. 'We moeten dit erfgoed in stand houden om onze geschiedenis aan latere generaties te kunnen vertellen.'

TEKST: PAUL DE KUYPER >

'Voorzichtig, we mogen deze boeken alleen met handschoenen aan openslaan', vertelt Gea Jan-nink van de universiteitsbibliotheek terwijl ze door de grote, broze pagina's bladert van één van de oudste werken uit de universiteitsbibliotheek. Voor ons ligt een zogenaamde Blaeu-atlas uit 1650, een ruim drieënhalve eeuw oud boekwerk van de Nederlandse cartograaf Joan Blaeu. Een lijvig boek, met veel tekst en in kleur geïllustreerde kaarten. 'Kijk, Milaan, en Turijn, en dit is Venetië.'

De historische Blaeu-atlas ligt opgeslagen in een kluis in het magazijn, samen met duizenden an-

dere titels, waaronder boeken over de sociaaleconomische geschiedenis van de Twentse textielindustrie en zestiende- en zeventiende-eeuwse stedenboeken. Alle werken samen vormen de zogenaamde Boot-collectie, geschonken door bedrijfs econoom en verzamelaar Jan Boot (1905-2006).

De historische collectie omvat zo'n 15 duizend banden, schat Peter Daalmans, het hoofd van de universiteitsbibliotheek. Hij herinnert zich nog dat de collectie in 1999 werd bezorgd. 'Boot woonde al jaren in Tasmanië. Hij had in 1976 zijn verzameling geschonken aan de UT, maar hij liet notarieel vastleggen dat hij tot zijn dood zelf over de werken kon beschikken. Uiteindelijk liet hij

de boeken eerder verschenken. We kregen een zeecontainer vol dozen.' Boot werkte enige jaren in de textielindustrie en promoveerde in Rotterdam op 'De Twentsche katoennijverheid 1830-1873'. Hij voelde zich verbonden met Twente. In 1996 kreeg hij van de UT een eredoctoraat.

Aan de schenking verbond de verzamelaar flink wat voorwaarden. Daalmans: 'De titels moeten bij elkaar blijven, we mogen ze niet van de hand doen en ze zijn niet vrij toegankelijk. Alleen onder toezicht van de bibliothecaris kunnen de boeken geraadpleegd worden. Als Boot in Nederland kwam, nam hij een kijkje hoe zijn werken erbij stonden. Hij was in zijn nopjes dat alles in goede handen was. Overigens verzamelde Boot meer. Hij schonk bijvoorbeeld schilderijen en traditionele kledingstukken aan het Rijksmuseum Twenthe.'

Academisch erfgoed

De Boot-collectie behoort tot wat genoemd wordt het academisch erfgoed van de UT. Verschillende universiteiten hebben zich verenigd in de Stichting Academisch Erfgoed. Samen wisselen die instellingen kennis uit over het beheer van bijzondere – vaak historische – collecties. De stichting

verstaat onder academisch erfgoed 'objecten die het bijproduct zijn van het wetenschapsbedrijf door de eeuwen heen', zoals meetapparatuur, botanische collecties, wiskundige modellen en hoogleraarsarchieven.

Op de lijst met erfgoed staan bijvoorbeeld de hortus botanicus in Leiden, het Allard Pierson Museum (het archeologisch museum van de universiteit van Amsterdam) en het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen van de Rijksuniversiteit Groningen. De UT heeft zich niet aangesloten bij de Stichting Academisch Erfgoed, maar denkt erover na of dit nuttig is.

In opdracht van rector Ed Brinksma onderzocht Joke ter Hellen van Bibliotheek & Archief welke objecten en media op de UT geschaard kunnen worden onder het academisch erfgoed. De campus zelf, het landgoed Drienerlo, ligt wellicht voor de hand, maar onder het academisch erfgoed vallen meestal alleen onroerende goederen. Behalve de Boot-collectie prijken op de lijst van Ter Hellen wel de digitale foto- en filmcollectie van de Beeldbank, het fotoarchief en enkele oude apparaten van de faculteit ITC, digitale foto's en films van de faculteit GW en een uitgebreide studieverzameling van de faculteit EWI.

Eerste digitale rekenmachine

Die laatste collectie staat op de vijfde verdieping van Carré, de zolder. Wie daar de lift uitstapt stuit gelijk op het pronkstuk van de verzameling. In een vitrine staat de PDP-8, de eerste succesvolle minicomputer van Digital Equipment Corporation (uiteindelijk opgegaan in Hewlett-Packard) uit 1964. 'De THT kocht deze computer eind 1967 voor honderdduizend gulden. Het was de eerste digitale rekenmachine', vertelt Albert Schouten van de stichting Ampère, de club oud-EWI-medewerkers die de studieverzameling beheert. Op de Carré-zolder staan verder grote stellingkasten vol antieke meetbruggen, spanningsmeters, versterkers, buislampen, mechanische rekenmachines en gsm's in alle soorten en vooral maten. Volgens Schouten omvat de hele collectie tegen de duizend stuks. 'Het meeste is ooit voor onderzoek en practica aangeschaft, sommige objecten zijn gedoneerd door verzamelaars. Met

Foto: Arjan Reef

de verzameling willen we de ontwikkeling van de elektrotechniek, informatica en telecommunicatie laten zien. Veel studenten weten niet wat er aan de huidige technologie vooraf is gegaan.' Schouten is blij met de werkruimte die de stichting Ampère heeft, maar liefst zou hij de apparatuur zichtbaarder maken voor de rest van de UT. Vrijwel niemand komt op de vijfde verdieping van Carré en Schouten vindt het zonde dat 'zijn' schatten daardoor veelal verborgen blijven. 'We hebben een gebrek aan expositieruimte. We willen proberen een deel van de collectie in vitrines in de gebouwen tentoon te stellen.'

Collectie ontsluiten

De Blaeu-atlas uit de Boot-verzameling is in de bibliotheekkluis nog verder aan het oog van student en medewerker onttrokken. Exponeren kan niet zomaar, vanwege de kostbaarheid van de werken, legt Peter Daalmans uit. 'Het is een schitterend bezit, maar ik vind het jammer dat de collectie vooral staat. Je zou graag zien dat ie ook gebruik wordt. De boeken worden wel eens geraadpleegd voor wetenschappelijk onderzoek, maar heel weinig.' Rector Ed Brinksma beaamt dat als je mooie collecties hebt, je die het liefst ook zou ontslui-

ten. 'Gelukkig kan dat digitaal. In de Beeldbank zit veel fotomateriaal van de geschiedenis van de UT.' De verzameling van de stichting Ampère tentoonstellen ziet de rector ook wel wat in, maar dat brengt kosten met zich mee. 'Ons dilemma is: hoeveel willen we investeren? Je kunt dat geld niet in onderwijs en onderzoek steken.' Dezelfde geldvraag houdt het college van bestuur bezig bij de overwegingen om wel of niet aan te sluiten bij de Stichting Academisch Erfgoed. Volgens Joke ter Hellen is de meerwaarde hiervan vooral 'informatie-uitwisseling en kennisvermeerdering'. Brinksma: 'Die stichting brengt regels en kosten met zich mee. We moeten afwegen of deelname ons genoeg voordelen oplevert. Een besluit hierover hebben we nog niet genomen.' Overigens heeft de UT sowieso de verantwoordelijkheid om het eigen academisch erfgoed in stand te houden, vindt Brinksma, of het nou op de lijst van de stichting staat of niet. 'Academisch Erfgoed vertegenwoordigt ideeën en ontwikkelingen die voor de universiteit van belang zijn. Ik vind dat we de natuurlijke hoeder moeten zijn van deze sporen van de geschiedenis op onze eigen vakgebieden. Hiermee kunnen we het verhaal voor latere generaties vertellen.' !

Foto: Gijns van Ouwerkerk